

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-3>

УДК 005:004:37.015.311

Власенко Т.О., Позняк М.В.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В КРЕАТИВНІЙ ІНДУСТРІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. Креативна індустрія в Україні за останні 5 років розвивається дуже стрімко – створюються нові мобільні додатки, онлайн-платформи, створюються нові аудіо та відеокартини та багато іншого. І можна помітити, що стрімкий ріст викликало використання цифрових технологій в креативній індустрії. Головною метою цієї статті є дослідження теперішньої ситуації креативної індустрії в Україні та, як на неї вплинув процес діджиталізації. У статті розглянуті теми креативної індустрії та діджиталізації – їх тенденції розвитку та вплив на один одного в майбутньому. Також розглянуті питання щодо особистісного розвитку у цифрову еру та як функціонують освітні онлайн-платформи в творчій сфері. Розглянуті різні види діджиталізації та як вони функціонують. Досліджено вплив цифрових технологій на бізнес-моделі креативних підприємств та значення цифрової економіки.

Ключові слова: креативні індустрії, діджиталізація, цифрові технології, бізнес-моделі підприємств

Vlasenko Tetiana, Pozniak Mariana

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

DIGITALIZATION IN CREATIVE INDUSTRY FOR SKILL DEVELOPMENT

Summary. Innovation and creativity have become widely used terms in many national development strategies. The terms “innovation” and “creativity” are used in development strategies around the world. Nowadays, the creative industries have been modified and adapted to the Internet and new consumption patterns, more than any other sector. After creative industries segments analysis, scientists noted that they not only play a significant role in shaping the cultural identity of the nation, but also become an important factor in the growth of the state's economy. Since then, Western European countries have formed the creative economy concept, which they are still actively implementing through their development strategies. The concept of the creative economy comes from an innovative concept combined with creativity, namely with the creative industries. The creative industry in Ukraine has been developing rapidly over the last 5 years – new mobile applications, online platforms, new audio and video production and much more are being created. And you can see that the rapid growth has caused by the digital technology in the creative industry. Creative industries are an important tool for integrating modern digital trends and technologies into the cultural space of Ukraine. Creative industries are large-scale, and relate to the interaction of different sectors. These creative sectors range from activities rooted in traditional knowledge and cultural heritage to technology and service-oriented subgroups such as audiovisual and new media. The main goal of this article is to study the current situation of the creative industry in Ukraine and how it has been affected by the digitalization. The article considers the topics of creative industry and digitalization – their trends and the impact on each other in the future. The issues of skill development in the digital age and how educational online platforms in the creative sphere function are also considered. In the article we can discover different types of digitalization and how they act. The influence of digital technologies on the business model of creative enterprises and the importance of the digital economy are studied.

Keywords: creative industry, digitalization, digital technology, business-models of the enterprises.

Постановка проблеми. Культурний сектор = мистецтво + спадщина + культурна галузь = креативні індустрії. Через діджиталізацію створилася революція в креативній індустрії, багато моментів змінилися неочікуваними шляхами. І це найкраще можна побачити саме в культурному секторі. Теорія організацій промисловості суттєво перетворилася на «економіку платформ» з новими бізнес-моделями, що адаптовані до цифрового світу.

Інтерес до культурної економіки збільшився через ріст та вплив піратства. Було дуже багато продажів та авантажень до потокових передач, що негативно вплинуло на заробіток артистів та структури креативної індустрії. Багато змін з діджиталізацією були позитивними та іноді неочікуваними. Наприклад, опера та балет стали популярнішими тоді, коли їх почали транслювати на онлайн-платформах. Окрім трансформації традиційних видів мистецтв з'явилися нові галузі креативних індустрій, як відеоігри.

Креативні індустрії демонструють найбільший вплив діджиталізації. Цифрові технології

та інновації допомогли трансформувати класичні види та створити нові сфери креативної індустрії. Це зумовлює створення нових бізнес-моделей, ринків та нового матеріалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Було опрацьовано матеріал щодо інновацій та автоматизації у сфері креативної індустрії, що досить широко вивчалася й аналізувалася зарубіжними та вітчизняними науковцями і практиками, серед яких: К. Барроу, П. Барроу, Р. Браун, Б. Форд, Д. Бористайн, П. Пруэтт, С.Ф. Покропівний, Н.В. Данік, О.С. Кваша, Л.А. Лаврів, С.М. Макаренко, Н.М. Олійник, М.В. Масловська, Н.О. Перевозчикова, О.В. Михайленко, А.А. Лобас, Г.О. Селезньова, В.В. Сиров та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Процес діджиталізації в контексті новітніх трендів розвитку креативних індустрій залишається недостатньо вивченим, що й визначає актуальність вибраної теми.

Метою статті є дослідження та визначення значення впливу діджиталізації в креативній індустрії.

Виклад основного матеріалу. Креативні індустрії на міжнародному рівні визнані каталізатором економічних змін. У звіті конференції ООН з торгівлі та розвитку креативні індустрії визнані як один з найбільш швидко зростаючих секторів світової економіки, що легко трансформуються з боку доходів, створення робочих місць та прибутку від експорту.

Діджиталізація суттєво змінює творчі ланцюги вартості. З масовою хвилею діджиталізації в креативній індустрії з'являються проблеми регулювання цього мінливого середовища. Діджиталізація вплинула на креативну сферу діяльності з самого її заснування, навіть розширила її. Із застосуванням цифрових технологій розширились кордони креативної сфери діяльності: письменники можуть опублікувати свої творіння в платформі Amazon, музиканти та вокалісти можуть опублікувати свої композиції в Spotify чи в SoundCloud, режисери публікують свої роботи в Youtube та в Vimeo, викладачі дають уроки в освітніх платформах Coursera та Prometheus.

Цифрові технології є ключовою рушійною силою інновацій бізнес-моделей, що дозволяє створювати нові способи створення моделей та організаційні форми. Зміни в структурі бізнес-моделей за допомогою діджиталізації можна поділити на такі види: автоматизація, розширення та трансформація. Автоматизація використовується для вдосконалення існуючих видів та процесів діяльності фірми – відображення інформації та підтримка комунікацій. Розширення підтримує нові способи ведення бізнесу, що доповнює існуючу модель діяльності підприємства. Трансформація – це заміна традиційних форм діяльності на цифрові. Деякі відомі творчі студії не існували до появи цифрових технологій: відеоігри, кіберфантастичне кіно з безліччю спецефектів. Цифровий світ радикально відкрив нові можливості для створення нового бізнесу, залучення інвестицій та маркетингу. Сьогодні соціальний інноваційний рух та діджиталізація нероздільні, вони завжди компанують один одному.

Ні для кого не новина, що діджиталізація – це майбутнє багатьох проєктів. У більшості підприємств, проєктів та інституцій є свій сайт, що дозволяє комунікувати з аудиторією та виконувати багато функцій. Наприклад, книжкові видавництва через сайт реалізують продукцію, а також зберігають на ньому інформацію про свої видання. Цифрові платформи, такі як Takflix, реактуалізують українські стрічки, влаштовують обговорення з режисерами та надають доступ для глядачів з-за кордону. І це не створено під конкретний фестиваль або подію, подібні ресурси працюють увесь рік. Освітні платформи, такі як Prometheus або EdEra, надають можливість вчитися та опанувати нові спеціальності безкоштовно у будь-якій точці України, незалежно від рівня знань або фізичних особливостей.

За своєю природою креативна економіка є людиноцентричною, тобто зосередженою на людині. Тому важливим фактором її розвитку є пошук додаткових ресурсів для фінансування людиноцентричних інновацій, оскільки подібна практика є порівняно новою й доволі ризикованою. Так, у розвинутих країнах світу для фінансування людиноцентричних інновацій використовуються ресурси венчурних філантропів і бізнес-ангелів, орієнтовані

на досягнення соціальних цілей за умови високого ризику. Наприклад, у США джерелом венчурного капіталу є приватні благодійні фонди, а в Європі роль венчурного філантропа поряд із приватним сектором у окремих випадках відіграє держава.

Сьогодні креативні індустрії більше, ніж будь-який інший сектор, видозмінені і пристосовані до мережі Інтернет та нових моделей споживання. Така швидка адаптація пов'язана з невинним розвитком інноваційних та цифрових технологій, які дають змогу переформатувати бізнес-моделі і процеси створення контенту. Цифрова революція триває і стає центральною частиною нашого повсякденного життя – в роботі, соціальних взаємодіях, індустрії розваг і відпочинку. Результатом таких трансформаційних ефектів нових технологій загального призначення є цифрова економіка.

Завдяки впливу цифрових технологій на субсектори креативних індустрій, значно зменшився розрив між виробниками і споживачами, що, в свою чергу, дозволяє краще відповідати потребам останніх та виробляти якісніший контент, відкривати нові ринки, трансформувати бізнес-моделі. Негативним наслідком оцифровування креативних індустрій є витіснення фізичних продуктів цифровими, що зумовлено швидким і легким доступом до креативного потенціалу і ресурсів.

Україна має великий потенціал для консолідації креативної економіки та перетворення її на високоефективний сектор економіки, який створює робочі місця та приносить валютний дохід. Україна завжди була країною, сповненою творчих можливостей. Однак український творчий сектор все ще перебуває на стадії навчання. Ця фаза відзначається відсутністю розуміння різниці між культурою як суто інтелектуальною працею, заснованою на традиціях та соціальній поведінці та креативній економіці як використанні творчих талантів у комерційних цілях. Розвиток українських творчих послуг, особливо IT-послуг, також подвоївся сьогодні – до 88%. Зараз розвиток IT є пріоритетним напрямком української експортної стратегії. Ми спостерігаємо оцифровування України, що призводить до нововведень. Віртуальна реальність, комп'ютерні ігри: послуги, попит на які у майбутньому зросте. Оскільки креативна економіка базується на індивідуальній творчості, це наша перевага та наш потенціал розвитку. Національна рамкова політика, що регулює розвиток креативного сектору та правильне використання українських традицій та культурної спадщини у процесі творчого виробництва, допоможе необмежено позиціонувати креативні галузі на національному та глобальному рівнях.

Світовий ринок продуктів креативної індустрії зростає в довгостроковій перспективі, розкриваються нові шляхи інтеграції в світову економіку. Міжнародна торгівля креативними товарами продемонструвала стійке зростання у 2006–2019 роках: світовий експорт креативних товарів збільшився більш ніж удвічі з 208 млрд дол. США до 500 млрд дол. США (рис. 1). У 2017 році культурні та креативні індустрії (ККІ) сягнули 3% світового ВВП (2 250 млрд дол. США) і забезпечили близько 30 млн робочих місць у всьому світі. Для порівняння, в ЄС у 2014 році креативний сектор складав 6,8% ВВП (близько 860 млрд євро) і 6,5% зайнятості (близько 14 млн осіб) [9].

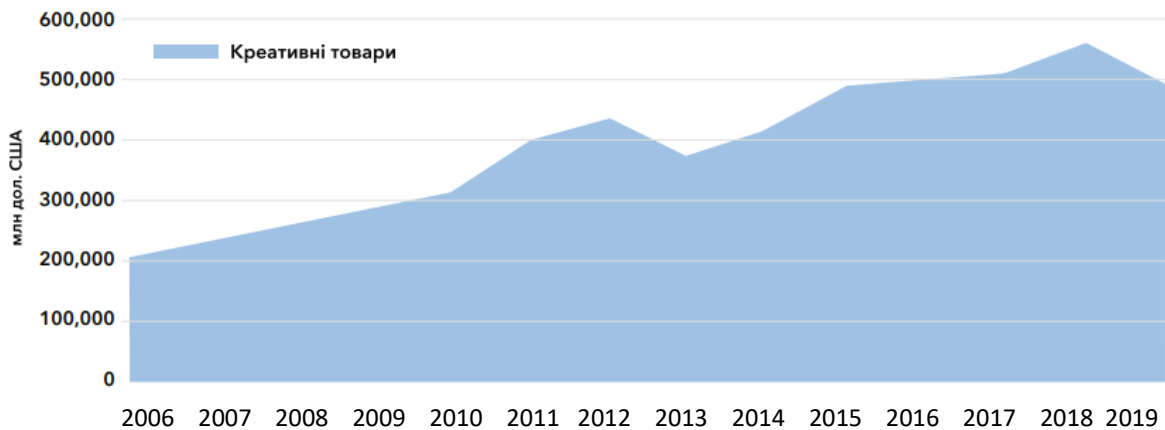

Рис. 1. Динаміка світового експорту у 2006–2019 роки

Джерело: Глобальна база даних ЮНКТАД з креативної економіки

Креативна індустрія України визнана на державному рівні та визначена в загальнодержавних стратегічних документах. Креативне середовище формується разом з розвитком професійних онлайн-платформ та творчих центрів з інноваційних підходом. Україна посіла 45 місце з 139 у рейтингу глобального індексу креативності 2018. Це говорить про те, що в Україні є величезний потенціал для розвитку цієї сфери завдяки таланту українців, діджиталізації та інновацій у цій сфері та розвитку креативної освіти.

Експорт продуктів креативної індустрії в період 2009–2019 роки щорічно зростав на 20%. Ключовим чинником цієї тенденції стали комп'ютерні технології. Попит на висококваліфікованих працівників мав значний вплив на України для створення статусу хорошого гравця на ринку аутсорсингу в сфері ІТ. За рис. 2 ми можемо побачити, що ріст експорту послуг креативної індустрії та інформаційних технологій ростуть – це було зумовлено співробітництвом цих двох сфер.

Завдячуючи наявності різноманітних локацій, низькій вартості виробництва та висококваліфікованим працівникам, Україна приваблює для виробництва іноземного кінопродукту. За останні 20 років до країни було переміщено більше 50 міжнародних проектів. Серед відомих проектів – «Честь Шарпа» і «Битва Шарпа» (1994–1995, Великобританія), «Чорноморський

рейд» (2000, США), «Легенда 1900» (1998, Італія), «Дім літаючих кинджалів» (2004, Гонконг), «Гірки Жнива» (2017, Канада) та багато інших [9].

Особливо привабливим для іноземних партнерів в Україні є створення мобільних додатків в креативній індустрії. Основні завдання розробки мобільного додатку: створення технічної специфікації на розробку мобільного додатку; обговорення з клієнтом фаз та прогресу проекту; побудова архітектури програми; пряме програмування; робота з дизайнерами; підтримка мобільних додатків; робота з тестерами над програмами налагодження та тестування; допомога у створенні інструкцій по роботі з додатком; документація; розміщення додатків на AppStore та Google Play Market, Amazon Appstore, Opera Mobile Store та інших магазинах мобільних додатків.

Необхідні розміри інвестицій пов'язані з запуском проекту, орендою приміщення, рекламну кампанію тощо. Мобільні програми відкрили нові можливості для розробників та методи продажів для підприємців. Саме в цифровій економіці баланси малого бізнесу та великих транснаціональних корпорацій конкурують на рівних. Українські покупці витрачають кожен п'ятий євро в Інтернеті. Багато розробників-початківців вважають, що монетизувати бізнес-проект розробки мобільного додатку можливо за рахунок реклами.

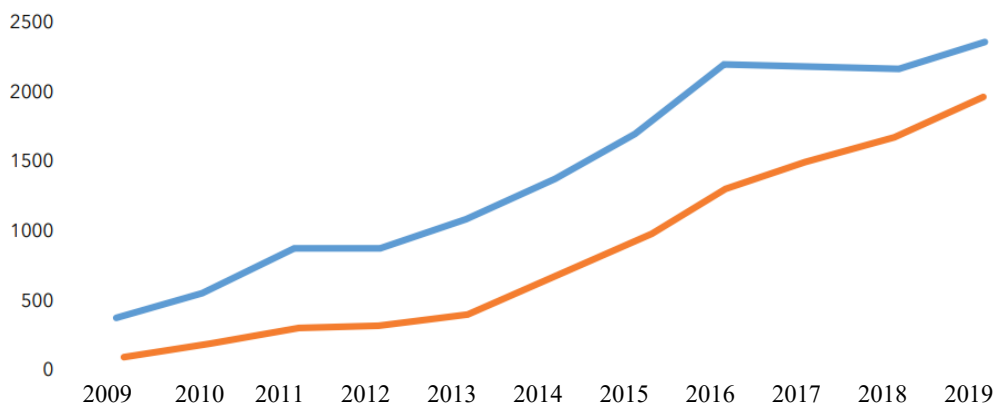

Рис. 2. Динаміка експорту креативних послуг та комп'ютерних послуг 2009–2019 роки

Джерело: розрахунок ЮНКТАД на основі платіжної статистики МВФ (2019)

Сьогодні незалежні українські програмісти можуть перемагати нарівні зі своїми західними колегами, оскільки вони можуть дозволити собі збільшити ціну, маючи за плечима великий досвід, багато складних та цікавих проектів, а також знання з англійської. Найпоширенішою платформою для незалежних розробників мобільних пристроїв в Україні є Upwork, і єдиним мінусом цієї платформи є надмірна конкуренція.

Висновки та пропозиції. В Україні є великий потенціал до перетворення креативних індустрій у ефективний та якісний сектор економіки, що має стабільну валютну виручку. Креативна економіка – це дуже важливий сектор розвитку, це стратегічна галузь. Провідними країнами креативної економіки є переважно розвинені країни. Однак багато країн, що розвиваються, виходять на цей ринок, щоб експортувати свою продукцію. І це хороша новина. Ринок є глобальним і, маючи відповідні інструменти, належну

підтримку, він також може бути потенційним напрямком розвитку в Україні.

Цифрові медіа-технології в основному покладаються на цифрові технології та ІТ як основну структуру і застосовують інформаційно-комунікаційні технології в поєднанні з сучасними видами мистецтва, інформаційно-комунікаційні технології для мистецтва, культури, управління бізнесом та освітньої галузі та досягти мультидисциплінарних типів полів завдяки ідеальному поєднанню науки та мистецтва. Культурні та творчі індустрії стикаються з постійно мінливим контекстом, що характеризується швидкістю розвитку та впровадження цифрових інформаційних систем комунікаційних технологій у глобальному масштабі. Це має величезний вплив на весь ланцюжок створення вартості сектору: створення та виробництво, відкриття та розповсюдження та споживання культурних товарів та послуг. Як результат, підприємства повинні розвивати ділові та операційні моделі та практики.

Список літератури:

1. British Council. Newbigan J. Relationship with digital world. 2014. URL: <https://creativeconomy.britishcouncil.org/guide/relationship-digital-world/> (дата звернення: 24.10.2020).
2. Rajesh M. Cognitive creativity. 2019.
3. Li, F. The digital transformation of business models in the creative industries: A holistic framework and emerging trends. 2018. URL: www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0166497217300536 (дата звернення: 24.10.2020).
4. White, A. Digital Media and Society. 2014. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137393630_4 (дата звернення 25.10.2020).
5. Cultural times. The first global map of cultural and creative industries // Ernst & Young Global Limited. 2015. URL: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-cultural-times2015/\\$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-cultural-times2015/$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf) (дата звернення: 25.10.2020).
6. Міністерство культури України (2019). Креативні індустрії важливий інструмент інтеграції сучасних цифрових тенденцій і технологій в культурний простір України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kreativni-industriyi-vazhliivij-instrument-integraciyi-suchasnih-cifrovih-tendencij-i-tehnologij-v-kulturnij-prostir-ukrayini-yevgen-nishchuk> (дата звернення: 25.10.2020).
7. Vlasenko, T.O., Chernysh, R.F., Dergach, A.V., Lobunets, T.V., Kurylo, O.B. International Journal of Economics and Business Administration: «Investment security management in transition economies: Legal and organizational aspects». 2020.
8. Ruth Towse. How digitalization impacts the creative economy. 2019. URL: <http://www.cambridgeblog.org/2019/07/how-digitization-impacts-the-creative-economy/> (дата звернення: 26.10.2020).
9. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Експортна стратегія для сектору креативних індустрій. 2019.
10. Rudman, H. A framework for the transformation of the creative industries in a digital age. (Thesis). Edinburgh Napier University. 2015. URL: <http://researchrepository.napier.ac.uk/id/eprint/8866> (дата звернення: 26.10.2020).

References

1. Newbigan, J. (2014). Relationship with digital world. *British Council*. URL: <https://creativeconomy.britishcouncil.org/guide/relationship-digital-world/> (accessed: 24.10.2020)
2. Rajesh, M. (2019). Cognitive creativity. UK: Creative Europe.
3. Li, F. (2018). The digital transformation of business models in the creative industries: A holistic framework and emerging trends. URL: www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0166497217300536 (accessed: 24.10.2020).
4. White, A. (2014). Digital Media and Society. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137393630_4 (accessed: 25.10.2020).
5. Cultural times (2015). The first global map of cultural and creative industries // Ernst & Young Global Limited. URL: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-cultural-times2015/\\$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-cultural-times2015/$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf) (accessed: 25.10.2020).
6. Ministerstvo kultury Ukrainy (2019). Kreatyvni Industrii. Vazhlyvyi Instrument Intehratsii Suchasnykh Tsyfrovyykh Tendentsii i Tekhnolohii V Kulturnyi Prostir Ukrainy [Creative industry. The important tool of modern digital trends and technology integration in cultural network in Ukraine]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kreativni-industriyi-vazhliivij-instrument-integraciyi-suchasnih-cifrovih-tendencij-i-tehnologij-v-kulturnij-prostir-ukrayini-yevgen-nishchuk> (accessed: 25.10.2020).
7. Vlasenko, T.O., Chernysh, R.F., Dergach, A.V., Lobunets, T.V., & Kurylo, O.B. (2020). International Journal of Economics and Business Administration: «Investment security management in transition economies: Legal and organizational aspects».
8. Towse, R. (2019). How digitalization impacts the creative economy. URL: <http://www.cambridgeblog.org/2019/07/how-digitization-impacts-the-creative-economy/> (accessed: 26.10.2020).
9. Ministerstvo Rozvytku Ekonomiky Torhivli Ta Silskoho Hospodarstva Ukrainy (2019). Eksportna stratehiia dlia sektoru kreatyvnykh industrii [Export strategy for creative industry sphere].
10. Rudman, H. (2015). A framework for the transformation of the creative industries in a digital age. Edinburgh Napier University. URL: <http://researchrepository.napier.ac.uk/id/eprint/8866> (accessed: 26.10.2020).